

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра економічної теорії

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з навчальної роботи,

проф. Гаврилюк С. В. _____

2013 р.

МАКРОЕКОНОМІКА

РОБОЧА ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни

підготовки	<u>бакалаврів</u> (заочної форми навчання) (назва освітньо-кваліфікаційного рівня)
галузі знань	<u>0305 – Економіка та підприємництво</u> (найменування галузі знань)
напрямів	<u>6.030509 – Облік і аудит</u> <u>6.030508 – Фінанси і кредит</u> <u>6.030504 – Економіка підприємства</u> (шифр і назва напрямку)

Робоча програма навчальної дисципліни «Макроекономіка» для студентів 1, 2 курсів за напрямками підготовки 6.030509 «Облік і аудит», 6.030508 «Фінанси і кредит», 6.030504 «Економіка підприємства» заочної форми навчання

”28” серпня 2013 р. – 19 с.

Розробники:

к.е.н., доцент кафедри економічної теорії _____ Єлісеєва Л.В.

Рецензент:

д.е.н., проф., завідувач кафедри економічної теорії _____ Стрішенець О.М.

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри економічної теорії

протокол № 1 від 28 серпня 2013 р.

Завідувач кафедри: _____ (Стрішенець О.М.)
(підпис) (прізвище, ініціали)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією інституту економіки та менеджменту

протокол № 1 від 4 вересня 2013 р.

Голова науково-методичної комісії інституту _____ (Бегун С.І.)
(підпис) (прізвище, ініціали)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету

протокол № ____ від _____ 2013 р.

Вступ

Програма навчальної дисципліни “Макроекономіка” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів напрямів “Облік і аудит», «Фінанси і кредит», «Економіка підприємства»

Предметом вивчення навчальної дисципліни є механізм функціонування та розвитку національної економіки.

Міждисциплінарні зв’язки: підґрунтям для вивчення макроекономіки є набуті знання з політичної економії, мікроекономіки та історії економіки та економічної думки. Водночас макроекономіка закладає підвалини для вивчення фінансових дисциплін (фінансів, фінансів органів місцевого самоврядування, місцевих фінансів, банківських операцій, грошей і кредиту), національної, регіональної, соціальної економік тощо.

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів:**

1. Загальні основи макроекономічних явищ та процесів.
2. Теоретичні основи макроекономічної політики та рівноваги макроекономічної системи.

1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Шифр і назва галузі знань - 0305 – економіка та підприємництво Шифр і назва напрямів підготовки - 6.030509 – Облік і аудит; 6.030508 – Фінанси і кредит; 6.030504 – Економіка підприємства	нормативна
Модулів – 2	Спеціальність	Рік підготовки – 1, 2
Змістових модулів – 2		Семестр – 1, 2
ІНДЗ: є		Лекції – 12 (10) год.
Загальна кількість годин – 144		Практичні (семінари) – 4 год.
	Лабораторні ----- год.	
	Самостійна робота – 68 (70) год.	
	Індивідуальна робота – 60 год.	
	Освітньо-кваліфікаційний рівень - бакалавр	Форма контролю: <u>іспит</u>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни “Макроекономіка” полягає в набутті студентами теоретичних знань та практичних вмінь щодо виявлення, аналізу причин, особливостей розвитку, способів подолання, пом’якшення негативних наслідків макроекономічних явищ і процесів, вивчення теоретичного інструментарію ринкового й державного регулювання національної економіки, що дозволить студентам приймати обґрунтовані рішення з приводу вирішення економічних проблем, пов’язаних із їх майбутньою практичною діяльністю.

Основними завданнями вивчення дисципліни “Макроекономіка” є:

- володіти категоріальним апаратом та методологією дослідження;
- знати основні закономірності розвитку економічної системи;
- засвоїти сучасні методи дослідження економічних процесів;
- пояснити механізм впливу макроекономічної політики на функціонування національної економіки;
- навчити практично застосовувати здобуті знання.

Після вивчення дисципліни студенти повинні:

знати :

- основний категоріальний апарат, закономірності економічного розвитку, механізм функціонування економічної системи та макроекономічної політики щодо регулювання економіки;

вміти :

- аналізувати причинно-наслідкові механізми макроекономічних явищ та процесів,
- оцінювати ефективність економічної політики держави,
- застосовувати набуті теоретичні знання для розв’язку розрахункових задач та вирішення ситуаційних завдань.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні основи макроекономічних явищ та процесів.

Тема 1. Макроекономіка як наука.

Вступ до макроекономіки. Місце макроекономіки в економічній науці. Суперечності між суспільними потребами та економічними ресурсами – головна проблема макроекономіки. Ефективність економіки та основне завдання макроекономіки. Об’єкт і предмет макроекономіки. Змішана економічна система як об’єкт макроекономіки. Моделі змішаної економіки. Суб’єкти змішаної економіки. Механізм функціонування економіки як предмет макроекономіки. Позитивна й нормативна функції макроекономіки. Макроекономіка та економічна політика. Історія розвитку макроекономічної науки. Економічна таблиця Кене як перша спроба макроекономічного моделювання. Макроекономічні ідеї класичної теорії. Кейнсіанська революція в макроекономіці. Некейнсіанська та неокласична теорії.

Тема 2. Макроекономічна модель кругообігу ресурсів, продуктів і доходів.

Поняття потоку й запасу. Макроекономічний кругообіг в умовах ринку. Модель взаємодії між суб’єктами ринку. Аналіз потоків витрат, доходів та продуктів. Двосекторна модель кругообігу доходів і продуктів. Роль фінансових посередників в економічному кругообігу. Модель кругообігу закритої економіки за

участю держави. Умови економічної рівноваги. Вплив зовнішньоекономічної діяльності на макроекономічний кругообіг. Поняття «витоків» та «ін'єкцій».

Тема 3. Система національних рахунків та її основні показники.

Система національних рахунків як нормативна база макроекономічного аналізу. Суть системи національних рахунків та її відмінність від системи балансу народного господарства. Основні методологічні принципи системи національних рахунків. Показники СНР. Основні категорії СНР: випуск, кінцева, проміжна продукція, додана вартість, резиденти. Основні класифікації, що використовуються в СНР: інституційні одиниці сектору та галузі економіки, економічні операції. Поняття валового внутрішнього продукту (ВВП). Методи розрахунку ВВП: виробничий, кінцевого використання, розподільчий. Валова та додана вартість. Сутність і розрахунки макроекономічних показників ВВП на душу населення. Валовий національний дохід. Валовий національний використовуваний дохід.

Тема 4. Макроекономічні показники в системі національних рахунків.

Номінальні та реальні макроекономічні показники. Номінальний та реальний ВВП. Темпи зростання та приросту ВВП. Похідні макроекономічні показники: ЧВП, ЧНД, НД, ОД, ВД. Національні заощадження. Особистий дохід. Використовуваний дохід. Національне багатство. Постійні та поточні ціни. Дефлятор ВВП. Індеси цін (індекс Ласпейреса, індекс споживчих цін, індекс Пааше, індекс Фішера) та їх недоліки. Методи коригування макроекономічних показників: інфлювання та дефлювання. Фактичний та потенційний обсяг національного виробництва. Чистий економічний добробут (ЧЕД). Нові макроекономічні показники: індекс людського розвитку, індекс економічної свободи, рівень глобалізації, рівень тінізації.

Тема 5. Циклічність як форма економічного розвитку.

Сутність та причини виникнення економічних циклів. Моделі економічних коливань. Кейнсіанські моделі економічних коливань: модель Самуельсона – Хікса (мультиплікатора – акселератора), модель Калдора. Неокласичні моделі економічних коливань: модель реального економічного циклу, стохастична модель циклу. Класичний діловий (промисловий) цикл та характеристика його фаз: кризи, депресії, поживлення та підйому. Тренд. Графічне зображення класичного ділового циклу. Рецесія. Види циклів. Короткі цикли Дж. Кітчина. Середні цикли К. Жугляра. Будівельні цикли С. Кузнеца. Довгі цикли М. Кондратьєва. Теорії причин виникнення циклів. Причини трансформації класичного ділового циклу в сучасні економічні коливання. Нециклічні коливання. Структурні кризи: види та особливості. Системна криза. Державне антициклічне регулювання.

Тема 6. Зайнятість та безробіття в національній економіці.

Безробіття як порушення макроекономічної рівноваги. Концепції зайнятості та їх еволюція. Теорії безробіття: класична, кейнсіанська, концепція природного безробіття М.Фрідмана. Інституційне та неінституційне населення. Економічно активне населення. Економічно неактивне населення (поза робочою силою). Зайнятість і безробіття як макроекономічні явища. Форми зайнятості. Рівень зайнятості. Функції безробіття. Рівень безробіття. Основні види безробіття: фрикційне, структурне, циклічне. Природний рівень безробіття. Приховане

безробіття та прихована зайнятість. Соціально-економічні наслідки безробіття. Зв'язок інфляції та безробіття. Крива А.Філіпса. Закон А.Оукена. Заходи держави, спрямовані на обмеження безробіття.

Тема 7. Інфляційний механізм

Інфляція. Монетарні та немонетарні теорії інфляції. Вимірювання інфляції: індекси та темп інфляції. Види інфляції. Інфляція попиту. Інфляція витрат (пропозиції). Передбачувана та непередбачувана інфляція. Відкрита й латентна інфляція. Природний рівень інфляції. Помірна, галопуюча та гіперінфляція. Дефляція. Стагфляція. Сламфляція. Соціально-економічні наслідки передбачуваної та непередбачуваної інфляції. Інфляційна спіраль. Ефект Фішера. Ефект Олівера-Танзі. Інфляційний податок. Сеньйораж. Механізм антиінфляційної політики. Правило – 70. Наслідки інфляції попиту та інфляції витрат. Основні напрями антиінфляційної політики: адаптивна та активна.

Тема 8. Товарний ринок

Сукупний попит. Сутність сукупного попиту та його відмінність від індивідуального попиту. Крива сукупного попиту. Цінові фактори сукупного попиту: ефект процентної ставки, ефект багатства, ефект імпортних закупок. Нецінові фактори сукупного попиту та їх вплив на криву сукупного попиту.

Сукупне пропонування. Вплив товарних цін на сукупне пропонування. Крива сукупного пропонування залежно від фази економічного циклу. Кейнсіанський, проміжний та класичний відрізки кривої сукупного пропонування. Нецінові фактори сукупного пропонування.

Сукупний попит — сукупне пропонування як модель економічної рівноваги. Рівноважні ціни та рівноважний рівень виробництва. Механізм досягнення рівноваги в економіці на окремих відрізках кривої сукупного пропонування. Ефект храповика.

Тема 9. Грошовий ринок. Попит на гроші.

Ринок грошей : зміст, об'єкти, суб'єкти, структура. Зміст, структура та вимір грошової маси. Ліквідність грошових засобів. Грошові агрегати. Власне гроші та майже гроші. Кейнсіанська, класична, неокласична, монетаристська модель попиту на гроші. Структура сукупного попиту на гроші: трансакційний попит на гроші і попит на гроші як активи. Фактори впливу на сукупний попит на гроші: ВВП, процентна ставка тощо. Процентна ставка як ціна грошей. Реальна та номінальна процентна ставка. Рівноважна процентна ставка. Чинники, які визначають рівень процентної стави в економіці.

Тема 10. Пропозиція та рівновага на ринку грошей.

Грошова маса та грошова база. Банківські резерви та їх структура. Грошовий мультиплікатор: простий та повний. Коефіцієнт депонування. Коефіцієнт резервування. Пропозиція грошей трьома суб'єктами: Центральним банком, комерційними банками та небанківським сектором. Модель створення банками нових грошей. Рівновага грошового ринку: короткострокова та довгострокова. Зв'язок процентної ставки та цін на облігації.

Тема 11. Ринок праці.

Попит на працю: класичний і кейнсіанський підходи. Пропозиція праці. Рівновага на ринку праці. Рівновага ринку праці – повна зайнятість. Нерівновага на ринку праці – неповна або надлишкова зайнятість. Попит на працю (L^D) та фактори, що на нього впливають. Ціна попиту на працю. Пропозиція праці (L^S) та чинники, що її визначають. Ціна пропозиції праці. Умови рівноваги на ринку робочої сили ($L^D=L^S$). Неокласична та кейнсіанська теорії відновлення рівноваги на ринку праці. Ринок праці. Попит і пропонування на ринку праці. Заробітна плата як ціна робочої сили. Механізм функціонування ринку праці: класична теорія, кейнсіанська теорія, теорія гнучкого ринку праці.

Тема 12. Споживання, заощадження та інвестиційні витрати.

Загальна характеристика споживання та заощадження. Дохід після оподаткування. Споживання як функція доходу після сплати податків. Фактори, що визначають рівень споживання та заощадження. Недоходні фактори споживання та заощадження: багатство, ціни, очікування, споживча заборгованість, оподаткування. Заощадження як функція доходу після оподаткування. Автономне споживання та чинники, що його визначають. Середня схильність до споживання та середня схильність до заощадження. Гранична схильність до споживання та гранична схильність до заощаджень. Графіки функцій споживання та заощадження. Кейнсіанська функція споживання. Основний психологічний закон Кейнса. Теорія споживання Ірвінга Фішера. Теорія споживання С.Кузнеця. Гіпотеза життєвого циклу Франко Модільяні. Гіпотеза постійного (перманентного) доходу Мілтона Фрідмена. Економічний зміст та види інвестицій. Валові інвестиції. Чисті інвестиції. Амортизація. Очікувана норма чистого прибутку та процентна ставка як основні фактори інвестиційного попиту. Графік інвестицій. Взаємозв'язок між інвестиціями та заощадженнями. Автономні інвестиції. Кейнсіанська теорія автономних інвестицій. Гранична ефективність капіталу. Мультиплікатор інвестицій: сутність та методи виміру. Простий та ускладнений мультиплікатори інвестицій. Індуційовані інвестиції. Модель акселератора. Коефіцієнт акселерації. Модель взаємодії мультиплікатора – акселератора.

Тема 13. Сукупні витрати й ВВП.

Витратні моделі економічної рівноваги. Метод “витрати — випуск”. Графічна модель “витрати — випуск”. Метод “вилучення — ін'єкції” та його графічне відображення. Заплановані та фактичні інвестиції. Мультиплікативний вплив сукупних витрат на валовий внутрішній продукт. Модель взаємоперетворень витрат і доходів. Сутність простого мультиплікатора витрат. Математична інтерпретація мультиплікатора витрат. Рівноважний ВВП в умовах неповної та повної зайнятості. Рецесійний розрив як наслідок дефіциту сукупних витрат. Інфляційний розрив як наслідок надмірних сукупних витрат. Графічні моделі рецесійного та інфляційного розриву.

Змістовий модуль 2. Теоретичні основи макроекономічної політики та рівноваги відкритої макроекономічної системи

Тема 1. Держава в системі макроекономічного регулювання.

Роль держави у змішаній економіці. Відмови ринку. Обмеження ринкового механізму та необхідність державного втручання в економіку. Основні економічні

функції держави: формування правових засад функціонування економіки, захист конкуренції, перерозподіл доходів та ресурсів, стабілізація економіки. Класична теорія макроекономічного регулювання. Основні положення класичної теорії про саморегулюючу здатність ринку. Основні положення кейнсіанської теорії. Аргументи кейнсіанців щодо необхідності державного втручання в економіку. Кейнсіанський механізм державного впливу на економіку. Альтернативні теорії макроекономічного регулювання. Монетаристська теорія. Монетаристський механізм регулювання економіки. Теорія адаптивних та раціональних очікувань. Теорія економіки пропонування. Практична функція макроекономічних теорій. Види, цілі та інструменти макроекономічної політики. Стабілізаційна політика. Засоби економічної політики: адміністративні та нормативно-правові (планування, антимонопольне регулювання, протидія затуханню конкуренції, розробка державних стандартів та норм, ліцензування, обмеження виробництва, імпорту, експорту і т. ін.) та соціально-економічні (бюджетно-податкові, грошово-кредитні, соціальні та зовнішньоекономічні політика). Суперечність цілей макроекономічної політики та проблема її координації.

Тема 2. Монетарна політика.

Грошово-кредитна система: суть, структура, типи. Кредитна система та механізм її дії. Рівні кредитної системи. Центральні і комерційні банки. Зміст та теоретичні концепції грошово-кредитної політики. Інструменти впливу Центрального банку на пропозицію грошей. Засоби прямого та опосередкованого впливу грошово-кредитної політики. Емісійна політика держави. Операції на відкритому ринку. Політика облікової ставки. Політика обов'язкових банківських резервів. Політика „дорогих” та „дешевих” грошей. Передавальний механізм та ефективність монетарної політики.

Тема 3. Фіскальна політика та бюджетний дефіцит.

Бюджетна система. Державний бюджет та його види: фактичний, структурний та циклічний. Структура державного бюджету. Джерела надходжень до державного бюджету. Збалансований, дефіцитний та профіцитний державний бюджет. Причини, що зумовлюють бюджетний дефіцит. Види бюджетного дефіциту. Методи фінансування дефіциту державного бюджету. Державний борг: сутність, причини, види. Взаємозв'язок дефіциту бюджету та державного боргу, їх вплив на економіку. Дефолт. Управління державним боргом. Рефінансування боргу. Боргова криза. Реструктуризація. Конверсія боргу. Капіталізація боргу. Конверсія ”борг-борг“. Податкова система та її структура. Податки та їх функції. Об'єкт оподаткування. Податкова ставка: прогресивна, пропорційна, регресивна, тверда. Класифікація податків: прямі та непрямі. Фіскальна політика, її зміст та функції. Види фіскальної політики. Фіскальна експансія та фіскальна рестрикція. Дискреційна фіскальна політика та її основні інструменти. Мультиплікатори фіскальної політики: податковий, державних закупок. Автоматична фіскальна політика. Податки як вмонтовані стабілізатори економіки. Ефект вмонтованих стабілізаторів в умовах спаду та інфляційного зростання. Обмеженість вмонтованих стабілізаторів і необхідність дискреційної фіскальної політики. Фіскальна політика, спрямована на пропонування. Попит і пропонування як об'єкти податкового варіанту фіскальної політики. Стимулюючий варіант впливу

податків на пропонування. Крива Лаффера та можливість її практичного застосування.

Тема 4. Модель IS-LM у закритій економіці.

Національний ринок, його зміст, структура, об'єкти, суб'єкти. Загальна економічна рівновага. Модель IS ("інвестиції – заощадження") – модель рівноваги на ринку благ у короткостроковому періоді. Модель LM ("ліквідність - гроші") Дж.Хансена. Взаємодія грошового ринку з ринком благ - модель Дж.Хікса IS–LM. Модель Хікса – Хансена – модель рівноваги ринків товарів, грошей та праці. Вплив фіскальної політики на модель IS-LM. Вплив монетарної політики на модель Хікса-Хансена. Взаємодія фіскальної та монетарної політики у моделі IS-LM.

Тема 5. Соціальна політика та розподіл доходів у суспільстві.

Доходи населення: джерела та структура. Розподіл доходів: первинний і вторинний. Проблеми нерівності в розподілі доходів. Крива Лоренца. Коефіцієнт Джині. Фактори самозахисту та зовнішнього соціального захисту населення. Держава як суб'єкт соціального захисту населення. Межа бідності: абсолютна та відносна. Державні інструменти соціального захисту населення: програми соціального забезпечення, програми державної допомоги.

Тема 6. Міжнародна торгівля.

Міжнародна торгівля: суб'єкти, функції. Експорт. Імпорт. Теорії міжнародної торгівлі. Теорії абсолютних, порівняльних переваг та доцільність зовнішньоекономічної діяльності країни. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Протекціонізм і вільна торгівля. Митні та немитні засоби регулювання зовнішньої торгівлі. Платіжний баланс. Структура платіжного балансу. Баланс поточних операцій. Баланс руху капіталів. Операції балансування. Регулювання платіжного балансу.

Тема 7. Обмінні курси та валютна політика.

Валюта. Види валют: конвертована, неконвертована, частково конвертована. Валютний курс. Види валютного курсу: номінальний, реальний. Гнучкий валютний курс. Фіксований валютний курс. Котирування валюти. Пряме й непряме котирування національної валюти. Зв'язок між курсами національної та іноземної валюти. Паритет купівельної спроможності валюти. Попит і пропонування як фактор валютного курсу. Зв'язок між валютним курсом і платіжним балансом. Міжнародні системи валютного курсу: золотий стандарт, Бреттон-Вудська та Ямайська системи. Особливості валютної політики Центрального банку. СПЗ. Валютні резерви. Валютні режими та державне регулювання валютного курсу.

Тема 8. Моделі загальної макроекономічної рівноваги у відкритій економічній системі.

Фактори, що впливають на ефективність економічної політики у відкритій економіці. Відкрита економіка (мала та велика). Відплив капіталу з країни. Торговельна політика, чистий експорт і ВВП. Модель Манделла-Флемінга як теорія сукупного попиту у відкритій економіці. Стимулююча зовнішньоторговельна, монетарна, фіскальна політика у відкритій економіці за фіксованого та плаваючого курсів валют.

Тема 9. Економічне зростання.

Макроекономічний зміст економічного зростання. Типи економічного зростання: екстенсивне та інтенсивне зростання економіки. Джерела економічного зростання: приросту праці, приросту капіталу, технічних нововведень. Фактори, що визначають економічне зростання: фактори пропозиції, попиту, ефективності, соціокультурні, інституційні фактори. Темп економічного зростання. Вимір економічного зростання та його темпів. Кейнсіанські моделі економічного зростання. Модель економічного зростання Є. Домара. Модель економічного зростання Р.Харрода. Модель економічного зростання Харрода-Домара: фактори та умови. Неокласична модель економічного зростання Р.Солоу. Норма зношування капіталу. Темп зростання населення. Темп реалізації технічного прогресу. Технічний прогрес як нескінченний фактор економічного зростання. “Золоте правило” Е.Фелпса. Залишок Солоу. Межі економічного зростання та його державне регулювання.

4. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	у тому числі					
		Лек.	Практ. (Семін.)	Лаб.	Інд.	Сам. роб.	Контр. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль І. Загальні основи макроекономічних явищ та процесів.							
Тема 1. Макроекономіка як наука.	5	1	-	-	2	2	-
Тема 2. Макроекономічна модель кругообігу ресурсів, продуктів і доходів.	6	-	-	-	3	3	-
Тема 3. Система національних рахунків та її основні показники.	7	1	-	-	3	3	-
Тема 4. Макроекономічні показники в системі національних рахунків.	8	-	1	-	3	4	-
Тема 5. Циклічність як форма економічного розвитку.	7	1	-	-	3	3	-
Тема 6. Зайнятість та безробіття в національній економіці.	6	-	-	-	3	3	-
Тема 7. Інфляційний механізм.	7 (6)	1 (0)	-	-	3	3	-
Тема 8. Товарний ринок.	7	1	-	-	3	3	-
Тема 9. Грошовий ринок. Попит на гроші.	7	1	-	-	3	3	-
Тема 10. Пропозиція та рівновага на ринку грошей.	7	-	-	-	3	4	-

Тема 11. Ринок праці.	6	-	-	-	3	3	-
Тема 12. Споживання, заощадження та інвестиційні витрати.	7	-	-	-	3	4	-
Тема 13. Сукупні витрати й ВВП.	8	-	1	-	3	4	-
Разом за змістовим модулем 1	88 (87)	6 (5)	2	-	38	42	-
<u>Змістовий модуль II. Теоретичні основи макроекономічної політики та рівноваги відкритої макроекономічної системи</u>							
Тема 1. Держава в системі макроекономічного регулювання.	4	-	-	-	2	2	-
Тема 2. Монетарна політика.	9	1	1	-	3	4	-
Тема 3. Фіскальна політика та бюджетний дефіцит.	8	1	-	-	3	4	-
Тема 4. Модель IS-LM у закритій економіці.	8	1	-	-	3	4	-
Тема 5. Соціальна політика та розподіл доходів у суспільстві.	5	1	-	-	2	2	-
Тема 6. Міжнародна торгівля.	5 (4)	1(0)	-	-	2	2	-
Тема 7. Обмінні курси та валютна політика.	4	-	-	-	2	2	-
Тема 8. Моделі загальної макроекономічної рівноваги у відкритій економічній системі.	8	1	-	-	3	4	-
Тема 9. Економічне зростання.	5 (7)	-	1	-	2	2 (4)	-
Разом за змістовим модулем 2	56 (57)	6 (5)	2	-	22	26 (28)	-
Усього годин	144	12 (10)	4	-	60	68 (70)	-

5. Теми практичних занять

Таблиця 3

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Макроекономічні показники в СНР. 1. Похідні макроекономічні показники. 2. Цінові індекси та їх недоліки. 3. Нові макроекономічні показники. 4. Розв'язок розрахункових завдань.	1

2	Сукупні витрати й ВВП. 1. Сукупні витрати і рівноважний ВВП. 2. Мультиплікатор сукупних витрат. 3. Вплив державного сектору та зовнішньої торгівлі на ВВП. 4. Сукупні витрати і потенційний ВВП. Рецесійний і іяційний розриви. 5. Розв'язок розрахункових завдань.	1
3	Монетарна політика. 1. Грошово-кредитна система: суть, структура, типи. 2. Зміст та теоретичні концепції грошово-кредитної політики. 3. Інструменти впливу Центрального банку на пропозицію грошей. 4. Передавальний механізм та ефективність монетарної тики. 5. Розв'язок розрахункових завдань.	1
4	Економічне зростання. 1. Суть, чинники та типи економічного зростання. 2. Кейнсіанські моделі економічного зростання. 3. Неокласична модель економічного зростання Р. Солоу. 4. Розв'язок розрахункових завдань.	1
	Разом	4

6. Самостійна робота

Таблиця 4

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Макроекономіка як наука. - місце макроекономіки в економічній науці, - моделі змішаної економіки, - основні положення неокейнсіанської та неокласичної теорій щодо розвитку макроекономічного аналізу.	2
2	Макроекономічна модель кругообігу ресурсів, продуктів і доходів. - відмінність теоретичних підходів кейнсіанців та монетаристів до трактування тотожності витоків й ін'єкцій, - взаємозалежність між потоками й запасами, - притік, відтік капіталу у моделі кругообігу відкритої економіки.	3
3	Система національних рахунків та її основні показники. - етапи розвитку СНР та її відмінність від Балансу народного господарства, - рахунки та економічні операції в СНР.	3

4	Макроекономічні показники в СНР. - темпи зростання та приросту ВВП, - недоліки ВВП, - тіньова економіка, - ВВП і суспільний добробут.	4
5	Циклічність як форма економічного розвитку - класифікація і періодичність криз, - модель Калдора, - теорії економічних криз.	3
6	Зайнятість та безробіття в національній економіці. - повна зайнятість та ефективність виробництва, - неповна зайнятість та рівень безробіття.	3
7	Інфляційний механізм. - дефляція та її вплив на національну економіку, - стагфляція й сламфляція, - правило 70.	3
8	Товарний ринок - теорія ефективного сукупного попиту Дж. Кейнса, - ефект храповика, - причини й способи недопущення «перегріву» економіки, - відмінність кейнсіанської та неокласичної моделей AD – AS.	3
9	Грошовий ринок. Попит на гроші. - концепція попиту на гроші Баумоля-Тобіна, - кембриджське рівняння, - парадокс ощадливості.	3
10	Пропозиція та рівновага на ринку грошей. - майже гроші, - діяльність небанківських фінансових інституцій та пропозиція грошей.	4
11	Ринок праці. - попит на працю: класичний і кейнсіанський підходи, - пропозиція праці, - рівновага на ринку праці.	3
12	Споживання, заощадження та інвестиційні витрати. - функція споживання Кузнеця, - національні заощадження, - інвестиції в житло, запаси, основний капітал, - інвестиції та нагромадження капіталу.	4
13	Сукупні витрати й ВВП - кумулятивний вплив мультиплікатора-акселератора на економіку, - заперечення дії мультиплікатора з боку класиків.	4

14	<p>Держава в системі макроекономічного регулювання.</p> <ul style="list-style-type: none"> - обмеженість ринкового механізму, - відмови держави, - теорія адаптивних та раціональних очікувань, - проблема економічного вибору: ефективність чи рівність, - пошук правил економічної політики, - теореми Коуза, - суспільні й квазісуспільні блага. 	2
15	<p>Монетарна політика.</p> <ul style="list-style-type: none"> - небанківські фінансові й кредитні установи як суб'єкти грошово-кредитної системи, - особливості сучасної грошово-кредитної системи, - антиінфляційна монетарна політика. 	4
16	<p>Фіскальна політика та бюджетний дефіцит.</p> <ul style="list-style-type: none"> - обмеженість дискреційної та недискреційної фіскальної політики, - концепції збалансування державного бюджету, - податки: система й еволюція, - короткострокові та довгострокові наслідки зростання державного боргу. 	4
17	<p>Модель IS-LM у закритій економіці.</p> <ul style="list-style-type: none"> - зовнішні шоки у моделі IS-LM, - функція сукупного попиту, - проблеми ефективності економічної політики держави в моделі IS-LM. 	4
18	<p>Соціальна політика та розподіл доходів у суспільстві.</p> <ul style="list-style-type: none"> - межа бідності: абсолютна і відносна. Прожитковий мінімум, - соціально-економічна мобільність і суспільний прогрес, - система соціального захисту населення. 	2
19	<p>Міжнародна торгівля.</p> <ul style="list-style-type: none"> - аргументи на користь та проти політики протекціонізму, - експортовані й неекспортовані товари та зміна структури внутрішнього виробництва, - проблеми зовнішньої заборгованості країн з відкритою економікою. 	2
20	<p>Обмінні курси та валютна політика.</p> <ul style="list-style-type: none"> - використання прямих методів у валютній політиці та їх ефективність, - стерилізація. 	2
21	<p>Моделі загальної макроекономічної рівноваги у відкритій економічній системі.</p> <ul style="list-style-type: none"> - фактори, які визначають рівень світової процентної ставки, - відмінності в моделях залежно від виду гнучкого та фіксованого валютних курсів. 	4

22	Економічне зростання. - способи вимірювання економічного зростання, - функція Коба-Дугласа, крива виробничих можливостей і економічне зростання, - глобальні виклики як чинник економічного зростання.	2 (4)
	Разом	68 (70)

7. Індивідуальні завдання

Загальні вимоги до виконання:

1. Індивідуальна робота студента передбачає виконання науково-дослідного завдання, що охоплює одну з тем навчальної дисципліни. Рівень ІНДЗ демонструє стан засвоєння теоретичної інформації студентом та його здатність використання її для аналізу реальних макроекономічних явищ. Обсяг аналітичної роботи складає від 15 до 20 стр. Залежно від обраного питання в ній має бути відображено причини виникнення, фактори впливу, структура, динаміка, наслідки, способи державного регулювання макроекономічних явищ чи процесів в Україні на сучасному етапі тощо. Виконання індивідуального науково-дослідного завдання вимагає від студента вміння працювати з аналітичними матеріалами, аналізувати, узагальнювати знайдену інформацію, робити висновки на основі набутих знань тощо.

Основні вимоги до виконання та оформлення ІНДЗ наведено в методичних рекомендаціях.

2. Оцінювання індивідуального завдання:

Таблиця 5

Рівень виконання ІНДЗ	К-ть балів
Аналітичне дослідження виконано відмінно: повно висвітлена тема із сформульованими власними висновками та відповідно до вимог оформлення.	5
Недостатньо повно висвітлена тема із нечітко сформульованими власними висновками й порушенням вимог оформлення.	3-4
Задовільне виконання аналітичного дослідження – неповно висвітлено тему без власних висновків студента.	1-2

8. Методи та засоби навчання

В процесі викладання дисципліни використовуються різні методи, які дозволяють засвоїти теоретичні і практичні аспекти функціонування національної економіки. Основні з них:

- пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний (лекція);
- репродуктивний метод (відтворення матеріалу на практичних заняттях із використанням різноманітних вправ та форм самоконтролю);
- дослідницький метод – використовується при виконанні індивідуальних науково-дослідних завдань, коли навчальна робота безпосередньо переростає в

наукове дослідження. У даному методі найбільш повно проявляються ініціатива, самостійність, творчий пошук у дослідницькій діяльності.

- економіко-математичне моделювання у вигляді графічного аналізу та формалізованого відображення макроекономічних процесів.

9. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Формою підсумкового контролю успішності навчання є іспит. Кожен білет включає 2 теоретичних питання, задачу і тестові завдання.

Питання для підсумкового контролю

1. Об'єктивна необхідність дослідження макроекономіки та її функції.
2. Предмет та об'єкт макроекономіки.
3. Методологія макроекономічної науки.
4. Становлення та розвиток макроекономіки.
5. Поняття потоку й запасу. Двосекторна модель кругообігу доходів і продуктів.
6. Модель кругообігу закритої економіки за участю держави.
7. Модель кругообігу відкритої економіки. Поняття «витоків» та «ін'єкцій».
8. Економічний зміст та принципи побудови системи національних рахунків.
9. Валовий внутрішній продукт та методи його обчислення.
10. Макроекономічні показники та спосіб їх вимірювання.
11. Реальні та номінальні величини. Цінові індекси.
12. Сутність, причини виникнення та види економічних циклів.
13. Теорії циклічного розвитку.
14. Фази економічного циклу.
15. Антициклічна політика держави.
16. Причини інфляційних процесів.
17. Види інфляції.
18. Теорії інфляції.
19. Взаємозв'язок інфляції та безробіття. Крива Філіпса.
20. Наслідки інфляції та способи її подолання.
21. Антиінфляційна політика.
22. Безробіття як порушення макроекономічної рівноваги.
23. Концепції зайнятості та їх еволюція.
24. Втрати від безробіття. Закон Оукена.
25. Ринок праці.
26. Сукупний попит та його чинники.
27. Сукупна пропозиція: кейнсіанський і класичний підходи.
28. Модель AD – AS як базова модель економічної рівноваги.
29. Сутність грошей та грошові агрегати.
30. Структура попиту на гроші: класичний та кейнсіанський підходи. Чинники попиту на гроші.
31. Грошово-кредитна система: суть, структура, типи.
32. Чинники, які визначають пропозицію грошей.
33. Створення грошей банківською системою.
34. Рівновага на ринку грошей.
35. Споживання та чинники, які його визначають. «Загадка споживання».
36. Заощадження як функція доходу. Парадокс ощадливості.

37. Теорії споживання.
38. Інвестиції як фактор сукупного попиту. Чинники інвестицій.
39. Модель мультиплікатора-акселератора.
40. Сукупні витрати і рівноважний ВВП.
41. Мультиплікатор сукупних витрат.
42. Вплив державного сектору на ВВП.
43. Вплив зовнішньої торгівлі на ВВП.
44. Модель «витрати-випуск».
45. Модель «ін'єкції-витоки».
46. Сукупні витрати і потенційний ВВП. Рецесійний та інфляційний розриви.
47. Роль держави в змішаній економіці. Відмови ринку й держави.
48. Суспільні блага та їх види.
49. Основні теорії макроекономічного регулювання.
50. Зміст, цілі та інструменти економічної політики.
51. Ефективність економічної політики. Закон А. Вагнера. Ефективність В. Парето.
52. Бюджет та бюджетний дефіцит.
53. Державний борг та способи його обслуговування.
54. Податкова політика. Крива Лаффера.
55. Суть і види фіскальної політики. Автоматичні стабілізатори.
56. Інструменти впливу Центрального банку на пропозицію грошей.
57. Види монетарної політики та їх недоліки.
58. Передавальний механізм та ефективність монетарної політики.
59. Доходи населення та їх вимір.
60. Розподіл доходів у суспільстві. Крива Лоренца.
61. Добробут населення та його вимір.
62. Соціальна політика держави.
63. Теорія міжнародної торгівлі.
64. Інструменти міжнародної торгівлі.
65. Платіжний баланс.
66. Валютний курс: суть та види.
67. Фактори, що його визначають валютний курс.
68. Валютна політика.
69. Міжнародні системи валютних курсів.
70. Економічне зростання та його види.
71. Фактори, що визначають економічне зростання.
72. Модель загальної макроекономічної рівноваги Хікса-Хансена.
73. Модель економічного зростання Домара – Харода.
74. Модель економічного зростання Р. Солоу.
75. Модель загальної макроекономічної рівноваги Манделла-Флемінга.

10. Методи та засоби діагностики успішності навчання

В процесі вивчення дисципліни “Макроекономіка” використовуються наступні методи діагностики успішності навчання:

- поточне опитування;
- розв’язування тестових завдань;
- розв’язок задач;
- виконання творчих завдань,

- оцінювання виконання ІНДЗ.

11. Критерії оцінювання

Оцінювання знань студентів з дисципліни „Мікроекономіка” за національною шкалою передбачає:

Оцінка „5” („відмінно”) виставляється за повні і глибокі знання навчального матеріалу, правильне й обґрунтоване формулювання висновків, уміння розв’язувати розрахункові завдання, вільне володіння науковими термінами, високу комунікативну культуру.

Оцінка „4” („добре”) виставляється за дещо обмежені знання навчального матеріалу, за окремі несуттєві помилки та неточності, що допускаються при викладенні матеріалу та розв’язку задач.

Оцінка „3” („задовільно”) виставляється за засвоєння основного навчального матеріалу, володіння необхідними уміннями та навичками для вирішення стандартних завдань, проте при цьому допускаються неточності.

Оцінка „2” („незадовільно”) виставляється в тому випадку, коли студент не володіє необхідними знаннями, уміннями, навичками, науковими термінами, демонструє низький рівень комунікативної культури.

12. Методичне забезпечення

1. Методичні рекомендації для підготовки індивідуального науково-дослідного завдання з «Макроекономіки» для студентів економічних напрямів підготовки – Луцьк : ВНУ ім. Лесі Українки, 2012. – 13 с.

2. Методичні рекомендації для підготовки до практичних занять з «Макроекономіки» для студентів економічних напрямів підготовки – Луцьк : ВНУ ім. Лесі Українки, 2012. – 33 с.

13. Список джерел

І. Підручники та навчальні посібники:

Аналітична економія : Макроекономіка і мікроекономіка : [підручник] : у 2 кн. / За ред. С.М. Панчишина. – Кн. 1 : Вступ до аналітичної економії. Макроекономіка. – К. : Знання, 2009. – 723 с.

Базилінська О.Я. Макроекономіка : [навчальний посібник] / О.Я. Базилінська. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 442 с.

Гронтовська Г.Е. Макроекономіка : [навчальний посібник] / Г.Е. Гронтовська, А.Ф. Косік. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 672 с.

Луссе А. Макроекономіка : краткий курс : [учебное пособие] / А. Луссе. – СПб. : Питер, 1999. – 240 с.

Макконел К.Р., Брю С.Л. Экономика : принципы, проблемы и политика. – М. : ИНФРА-М, 2005. – 972 с.

Макроекономіка / За ред. В. Базилевича. — К.: Знання, 2007. – 703 с.

Макроекономіка / П. Семюелсон, В. Нордхауз. – К. : Основи, 1995. – 575 с.

Макроекономіка / Р. Дорнбуш, С. Фішер – К. : Основи, 1996. – 814 с.

Макроекономіка : Європейський контекст / М. Бурда, Ч. Виплош. – К. : Основи, 1998. – 682 с.

Макроекономіка та макроекономічна політика : [навч. посіб.] / А.Ф. Мельник, Т.Л. Желюк, О.В. Длугопольський та ін.; Наук. ред. А.Ф. Мельник. – К. : Знання, 2008. – 699 с.

Макроэкономика. Глобальный подход. / Дж. Сакс, Ф. Ларрен. – М. : Дело, 1996. – 848 с.

Матвеева Т.Ю. Введение в макроэкономику : [учебное пособие] / Т.Ю. Матвеева. – М. : Изд. дом ГУ ВШЭ, 2007. – 511 с.

Мишкін С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків / С. Мишкін. – К. : Основи, 1998. – 963 с.

Мікроекономіка і макроекономіка : [підручник] / С. Будаговська, О. Кілієвич, І. Луніна та ін. – К. : Основи, 2003. – 517 с.

Моторин Р. М. Система національних рахунків: [навчальний посібник] / Р.М. Моторин, Т.М. Моторина. — К.: КНЕУ, 2001. — 336 с.

Мэнкью Н.Г. Макроэкономика / Н.Г. Мэнкью. – М. : Изд-во МГУ, 1994. – 736 с.

Небава М.І. Теорія макроекономіки : [навчальний посібник] / М.І. Небава. – К. : Видавничий дім «Слово», 2005. – 536 с.

Савченко А.Г. Макроекономіка : [підручник] / А.Г. Савченко. – К. : КНЕУ, 2005. – 441 с.

Стиглиц Дж. Экономика государственного сектора / Дж. Стиглиц. – М. : Изд-во МГУ, 1997. – 720 с.

Фишер С. Экономика / С. Фишер, Р. Дорнбуш, Р. Шмалензи. – М. : Дело ЛТД, 1995. – 864 с.

II. Періодичні видання:

Актуальні проблеми економіки, Банківська справа, Бізнес, Вісник КНТЕУ, Вісник НБУ, Вопросы экономики, Вопросы экономических наук, Деньги и кредит, Економіка і держава, Економіка та прогнозування, Економіка України, Економіст, Економіст, Економічна теорія, Економічний часопис ХХІ, Региональная экономика: теория и практика, Российский экономический журнал, Фінанси України, Формування ринкових відносин в Україні.

III. Інтернет-ресурси:

<http://www.rada.gov.ua>

<http://www.news.finance.ua>

<http://www.dkrp.gov.ua>

<http://www.budget.rada.gov.ua>

<http://www.kmu.gov.ua/mainestat>

<http://www.min.fin.gov.ua>

<http://www.bank.gov.ua>